

VÁŠ ŽIVOT

JAK SE STÁT JINÝM

ÉDOUARD LOUIS,
DÁVID PAŠKA

PŘEKLAD LITERÁRNÍ PŘEDLOHY
REŽIE A DIVADELNÍ ADAPTACE
DRAMATURGIE
SCÉNA
KOSTÝMY
HUDBA

SÁRA VYBÍRALOVÁ
DÁVID PAŠKA
LENKA VEVERKOVÁ
JULIUS LEON SEILER
MARIA-LENA POINDL
JAN ŠIKL

OBSAZENÍ

EDDY
MONIQUE/NADYA
CLARA/ELENA
HALLENCOURT/OTEC
PARIS/RUDY

TOMÁŠ DALECKÝ
EVA SALZMANNOVÁ
IVANA UHLÍŘOVÁ
PETR JENIŠTA
TOMÁŠ WEISSER

KAMERAMAN

DOMINIK LUKÁCS ŽIŽKA /
LUDVÍK OTEVŘEL

INSPICE

SEBASTIAN BLAŽEK

Manažerka provozu Komedie Martina Čacká. Světla a zvuk pod vedením Petra Sychry. Šéf výpravy Adam Pitra. Výroba pijavice Miroslav Jakubčík. Kostýmy vyrobila krejčovna Městských divadel pražských pod vedením Evy Duškové. Garderoba Helena Bobysutová. Maskérna Kateřina Hamáková. Rekvizity Zuzana Messenská. Fotograf inscenace Patrik Borecký.

NA DĚTSTVÍ NEMÁM JEDINOU ŠTASTNOU VZPOMÍNKU

Tak začíná první román Édouarda Louise *Skoncovat s Eddym B.*

DĚTSTVÍ V CHUDÉM REGIONU

Narodil se v roce 1992 jako Eddy Belleguele (jméno si nechal změnit v roce 2013, těsně před vydáním svého debutu) a vyrůstal v chudé dělnické rodině na francouzském severu, v jednom z ekonomicky nejchudších regionů země, v městečku Hallencourt s přibližně 1500 obyvateli. Oblast Haut-de-France (Horní Francie) se vyznačuje nízkou úrovní vzdělání i omezenými pracovními příležitostmi, což spolu s nízkou mobilitou obyvatel vede k určité sociální izolaci, která často nahrává příklonu k extrémnějším politickým stranám.

Většina místních byla zaměstnaná v nedaleké továrně, Eddyho otec však musel po vážném úrazu zad práci opustit a zůstal odkázán na invalidní důchod. Matka měla dvě děti z předchozího manželství, Rudyho a Claru, a s Eddyho otcem poté ještě dvojčata. Pracovala jen krátce, jinak se starala o domácnost a děti, v rodině i širším okolí přetrvávala představa, že živitelem má být výhradně muž. Když jednu vydělala více než otec, donutil ji práci opustit.

ROZHODNUTÍ ODEJÍT

Eddy od dětství nezapadal do okolního prostředí. Kvůli svému projevu i postupnému uvědomování si vlastní homosexuality čelil šikaně a násilí. V prostředí, kde bylo běžné ukončit školu kolem patnácti let a nastoupit do továrny (což byla i cesta jeho rodičů, prarodičů a sourozenců), se rozhodl tuto předem danou dráhu odmítnout. Místo toho se přihlásil na lyceum v Amiens. Díky stipendiu se dostal na internát, což pro něj znamenalo první skutečný odchod z domova a zároveň zásadní krok k proměně vlastního života.

Poté studoval historii na univerzitě v Pikardii a v roce 2011 byl přijat na dvě nejprestižnější vysoké školy ve Francii: École normale supérieure a École des hautes études en sciences sociales, kde studoval sociologii. Během studií na něj měl velký vliv spisovatel a filozof Didier Louis René Eribon, jehož druhé jméno si v roce 2013 zvolil jako své nové příjmení.

O rok později vydal svůj první román *Skoncovat s Eddym B.*, který byl široce oceňovaný, ale zároveň vyvolal kontroverze kvůli tomu, jak otevřeně autor zobrazuje svou rodinu a sociální prostředí. V témže roce za něj získal Cenu Pierra Guénina za boj proti homofobii a za rovná práva; protože „ukazuje, jak hluboce je homofobie zakořeněná v každodenním životě LGBT lidí“.

V následujících letech na svůj debut navázal dalšími knihami, v nichž se neustále vrací ke svému životnímu příběhu a postupně ho rozšiřuje o perspektivy svých blízkých i širší společenský kontext. Román *Zhroucení* (česky 2026), jenž je posledním dílem rodinné fresky, získal v roce 2024 prestižní literární cenu Les Inrockuptibles.

HLAS VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Vedle vlastní literární tvorby se Édouard Louis věnuje i veřejnému vystupování. Pravidelně přednáší na univerzitách a literárních festivalech po celé Evropě i mimo ni, kde diskutuje nejen o svých knihách, ale i o tématech, která jimi prostupují: třídní nerovnost, násilí, homofobie, sociální mobilita, patriarchát, proměna identity... Ve svých přednáškách propojuje osobní zkušenost s širší reflexí společenských souvislostí, čímž navazuje na způsob, jakým píše. Louis tak nevystupuje jen jako spisovatel, ale i jako veřejný intelektuál, jenž se aktivně zapojuje do debat o současné společnosti.

Právě toto propojení osobního příběhu a společenské analýzy z něj během několika let udělalo jednu z výrazných postav současné francouzské literatury. Jeho vlastní životní příběh: přechod z chudého, dělnického prostředí do světa pařížských intelektuálních elit přitom zůstává ústředním tématem jeho tvorby i způsobem, jakým uvažuje o literatuře, společnosti a možnostech změny.

Édouard Louis, zdroj Wikimedia

ROMÁNY ÉDOUARDA LOUISE

„Měl jsem pocit, že svět, ze kterého pocházím, v knihách vůbec neexistuje. Skoro jako kdybyste pro vznik legitimní literatury museli lidi z této dělnické třídy vyloučit. V téhle knize jsem se je proto pokusil zachytit, dát jim prostor. A oni sami to vnímají. Můj otec nikdy nepřečetl jedinou knihu, moje matka také ne – neměli k tomu příležitost –, ale přesto dobře vědí, že se v literatuře neobjevují. Říkají to pořád: „Nikoho nezajímáme, nikdo o nás nemluví, tak budeme volit Marine Le Pen, protože je jediná, kdo o nás mluví.“

řekl Édouard Louis v rozhovoru o knize *Skoncovat s Eddym B.* v roce 2016.

Pocit neviditelnosti a potřeba ho narušit se přímo promítají do způsobu, jakým Louis píše. Jeho styl působí na první pohled prostě, ale jeho síla spočívá právě v této neokázalosti. Místo obraznosti a literárních kudrlinek volí přímočarý, úsporný jazyk, jímž jasně pojmenovává násilí, chudobu i každodenní ponižení – tedy to, co podle něj literatura dlouho opomíjela. Vychází z vlastního života, ale nikdy nezůstává jen u osobní výpovědi. Tu proměňuje v přesnou analýzu třídních vztahů, moci a společenských mechanismů. Při psaní se přitom vědomě opírá o sociologický způsob uvažování: osobní zkušenost chápe jako důsledek širších struktur, které se snaží pojmenovat a rozkrýt. Jeho texty mají zvláštní rytmus, často vystavěný na opakování a postupném vrstvení zesilujícím naléhavost. Louis střídá silně emotivní momenty s chladnější, téměř analytickou reflexí. Výsledkem není jen literatura, ale zároveň snaha pochopit určité mechanismy, pojmenovat je a možná je i změnit.

V českém překladu vyšly všechny jeho knihy v nakladatelství Paseka v překladu Sárý Vybíralové.

SKONCOVAT S EDDY B. (2014, ČESKY 2017)

Édouard Louis se narodil jako Eddy Bellegueule v chudém prostředí severní Francie. Příjmení Bellegueule by se dalo volně přeložit jako „držtička“, křestní jméno mu vybral otec jako „jméno pro drsnáka“. Název *Skoncovat s Eddym B.* tak přímo pojmenovává snahu tohle jméno (a s ním i celou svou minulost) jednou provždy opustit. Kniha s mimořádnou otevřeností a syrovostí zachycuje dětství plné homofobie, šikany a násilí. Surová výpověď o sociálním vyloučení a studu se stala literární senzací: debutu tehdy 22letého studenta se jen ve Francii prodalo přes 300 000 výtisků a byl přeložen do více než 30 jazyků.

DĚJINY NÁSILÍ (2016, ČESKY 2019)

Édouarda Louise znásilnil a málem zavraždil muž, jehož jednou pozval k sobě domů. Vyprávění o tomto traumatickém zážitku skládá z různých perspektiv, pohybuje se mezi minulostí a přítomností a kombinuje strohou věcnost policejní zprávy s osobní, deníkovou výpovědí. Louis otvírá témata rasismu a homofobie ve francouzské společnosti a klade otázku, nakolik se může lišit popis jediné skutečné události podle toho, kdo ji vypráví.

KDO ZABIL MÉHO OTCE (2018, ČESKY 2021)

Silně politický text o otci zničeném prací, alkoholismem, nemocí a sociálním systémem Francie. Louis ukazuje, že za utrpení jeho otce nesou odpovědnost konkrétní politická rozhodnutí. Osobní příběh se tu mění v obžalobu francouzského třídního systému a bezohledného kapitalismu, který otce odsoudil k předčasné smrti.

*BOJE A PROMĚNY JEDNÉ ŽENY (2021, ČESKY 2022)

Matka Édouarda Louise strávila většinu života v chudobě a nouzi, od mládí musela pečovat o domácnost a děti a v dospělosti zažívala každodenní ponižování a násilí ze strany mužů v prostředí patriarchální dělnické Francie. Ve svých 45 letech se však proti tomuto životu vzbuří a vybojuje si svobodu. Kniha vypráví o této proměně a ceně, kterou za ni člověk platí.

*JAK SE STÁT JINÝM (2021, ČESKY 2023)

Édouard Louis prožil dětství v extrémní chudobě. Z vesnice utekl do města na gymnázium a později na univerzitu do Paříže, kde se proslavil jako spisovatel. Zažívá nevídaný úspěch, jenže postupně se dostává únava a znechucení vlastním životem, nejraději by pokračoval v nekonečném přetváření sebe sama. V esejisticky laděné knize Louis vypráví, jak se učí novým pravidlům světa, do něhož se nenarodil, a klade si otázku, jestli je vůbec možné úplně uniknout vlastní minulosti.

*MONIQUE NA ÚTĚKU (2024, ČESKY 2025)

Louis v této knize navazuje na příběh, jež začal vyprávět v *Bojích a proměnách jedné ženy*. Jeho matka Monique se znovu pokouší odejít z násilného vztahu a on jí pomáhá uniknout a začít nový život. V textu Louis popisuje konkrétní kroky emancipace i křehkost této změny a rozvíjí úvahy o mužské agresivitě a násilí na ženách.

*Divadelní adaptace vychází z těchto knih.

ZHROUCENÍ (2024, ČESKY 2026)

Kniha začíná smrtí autorova staršího bratra, těžkého alkoholika, s nímž se Édouard Louis dlouhodobě nestýkal kvůli jeho homofobii a násilné povaze. Po jeho smrti se však snaží pochopit, jaký jeho bratr vlastně byl. V příběhu o neodvratném pádu, způsobeném řetězcem rodinných, společenských a psychologických vazeb, se snaží dobrat toho, co jeho bratra formovalo – a kde vůbec může začít porozumění.

NOVÉ TĚLO, NOVÝ ŽIVOT?

JAK SE ÉDOUARD LOUIS STAL NĚKÝM JINÝM, ALESPŮŇ FYZICKY

Dnes působí jako typický představitel pařížské intelektuální scény: Édouard Louis je štíhlý, pečlivě upravený muž s výraznou, ostře řezanou tváří, bezchybným chrupem a kultivovaným projevem. Jeho vystupování je sebejisté, někdy až precizně stylizované, jako by každé gesto i tón hlasu prošly vědomou úpravou. Jenže cesta k tomu, kým je dnes, nevedla jen přes vzdělání nebo změnu prostředí. Vedla i přes rozhodnutí změnit vlastní tělo.

„Nechat si spravit zuby mi trvalo čtyři roky, od příchodu do Paříže v mých osmnácti až do dvaadvaceti let. (...) V noci mě vzbudila bolest hlavy, nejradši bych si byl rozmlátil čelist o zed', aby ta bolest přešla, aby ji překryla jiná. Ale přitom jsem si říkal: Ta bolest je důkaz, že se měníš.

Po zubech jsem si nechal soudně změnit křestní jméno a pak i příjmení. Šel jsem na kliniku, kde mi upravili vlasovou linii, začal jsem se jinak oblékat, způsobem, který se v mých očích lépe hodil k mému současnému životu. Mazal jsem stopy po tom, čím jsem byl.“

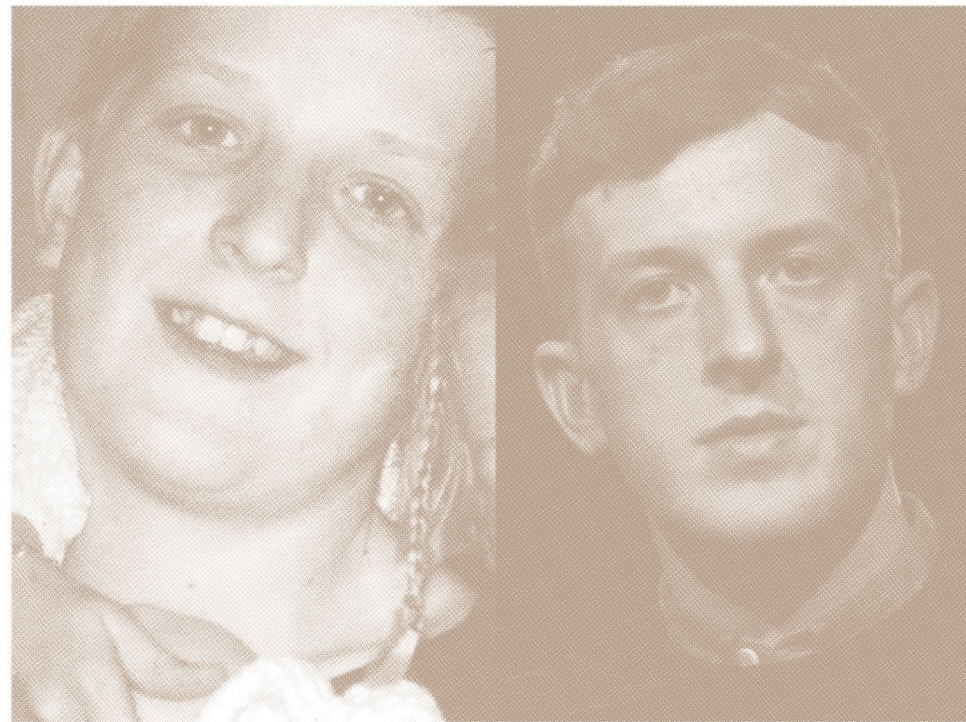
Ve své knize *Jak se stát jiným* Louis tuto proměnu popisuje otevřeně. Nešlo jen o vzhled, o to být krásnější, ale hlavně o to nebyt hned rozpoznatelný jako někdo z chudého prostředí. Proměna těla pro něj byla způsobem, jak začít znovu a mít větší kontrolu nad tím, jak ho vidí ostatní.

Louis si velmi brzy uvědomil, že tělo funguje jako sociální znak. Způsob, jakým člověk mluví, jak se pohybuje, jak vypadá, prozrazuje, odkud přichází. Sociologové by řekli, že jde o „vtělený kapitál“: zkušenost třídy se neprojevuje jen v penězích, ale zapisuje se do těla, gest, hlasu, chování... Když se Louis dostal do jiného prostředí, mezi lidi z vyšších vrstev, narazil na rozpor: jeho život se změnil, ale tělo zůstávalo stejné. A právě to ho začalo brzdit. Proměna proto nemohla být jen vnitřní, musela být i fyzická.

Začal své tělo postupně přeučovat: učil se jinak mluvit, jinak se pohybovat, jinak reagovat.

Jeho zkušenost ukazuje, že tělo není jen pasivní schránkou, ale aktivní součástí identity. Nese v sobě minulost, ale zároveň může být nástrojem změny. V tomto smyslu se Louisovo psaní dotýká širší otázky: nakolik se můžeme stát někým jiným, pokud se nezmění i to, jak jsme tělesně vnímáni ostatními? Zároveň ale ukazuje i limit takové proměny. Tělo si minulost pamatuje déle než mysl: staré návyky, nejistoty nebo způsoby reakce se mohou vracet. Proměna proto není jednorázový krok, ale dlouhodobý proces, v němž se nově naučené neustále střetává s tím, co bylo kdysi samozřejmé.

Louisův příběh tak není jen osobní. Ukazuje, jak hluboko je sociální původ vepsaný do těla, a že změna životních podmínek sama o sobě nemusí stačit. Touha stát se „jiným“ pak neznamená jen odejít nebo uspět, ale i postupně přepsat to, co si člověk nese v sobě. A některé stopy minulosti nikdy úplně nezmizí, jen se s nimi člověk musí naučit žít.

Édouard Louis, zdroj Wikimedia

KDYŽ SE OSOBNÍ STÁVÁ VEŘEJNÝM

Édouard Louis ve svých knihách neustále otevírá otázku, komu vlastně patří příběhy, které žijeme, a kdo má právo je vyprávět. Jeho texty, stojící na pomezí autobiografie, sociologie a literatury, nejsou jen osobním svědectvím. Skrze příběhy své rodiny ukazuje, jak silně naše osudy formuje prostředí, ze kterého pocházíme, a jak těžké je se z něj vymanit. Zároveň tím otevírá citlivé otázky: Jak daleko může autor zajít, když píše o druhých? Kde končí sdílení a začíná zrada? A je možné vyprávět pravdu, aniž by někomu ublížila?

Na tyto otázky hledá odpovědi článek *Nárok na pravdivost*, který napsala Sára Vybíralová do časopisu *Moderní divadlo*, číslo 5, 2025/2026.

CÍTÍM URČITÝ DRUH MELAN- CHOLIE PO SVĚTĚ, KTERÝ UŽ NENÍ MOŽNÉ ZNOVU UCHOPIT ANI PROMĚNIT

Jak se do našich životů propsalo prostředí, v němž jsme vyrostli? Co v nás zůstává, i když odejdeme a snažíme se začít jinde? A je vůbec možné stát se někým jiným? Režisér Dávid Paška ve své inscenaci otevírá témata, která se dotýkají i jeho života. Tři romány Édouarda Louise – *Jak se stát jiným*, *Boje a proměny jedné ženy* a *Monique na útěku* – pro něj nepředstavují jen výchozí materiál k divadelní adaptaci, ale i příležitost, jak reflektovat vlastní zkušenost odchodu a proměny. V rozhovoru mluví o tom, jakým způsobem inscenuje autofikci, jak zachází s postavami, které nemají plnohodnotný vnitřní svět, a o tom, proč na jevišti nechce ilustrovat chudobu ani násilí. Otázky kladla dramaturgyně inscenace Lenka Veverková.

Narodil ses na Slovensku, studoval režii ve Vídni a nyní režuruješ po celé Evropě. Zaznamenal jsi u sebe určitý sociální a kulturní posun, stal ses také „někým jiným“?

Knihu *Jak se stát jiným* jsem četl během studií v Rakousku a mnoho jejích obrazů ve mně tehdy rezonovalo. Nacházel jsem paralely k vlastní zkušenosti – ostatně Louisova literatura je strukturována tak, že umožňuje silnou identifikaci. Můj vztah k jeho tvorbě se však postupně stal kritičtější – a právě to považuji za produktivní motor práce. Nejde mi o věrnou dramaturgickou zasazenou do konkrétního prostředí a kulisu Paříže nebo Hallencourtu, ale o experimentální práci s žánrem autofikce. Pokud jde o osobní rovinu: ano, mezinárodní zkušenost zásadně proměňuje můj pohled na svět i na sebe sama. Je to kontinuitní konfrontace s různými jazyky, kulturními kontexty a sociálními realitami. Má zároveň znejistňující i emancipující charakter. Právě střet této zkušenosti s vlastním původem považuji za jeden z klíčových zdrojů inscenace. Je v ní přítomná zvláštní ambivalence změny – určitý druh melancholie či ennui po světě, který už není možné znovu uchopit ani proměnit.

Co tě na knihách Édouarda Louise nejvíc provokovalo k tomu je adaptovat?

Opakovaně formulovaná introspekce směřovaná navenek – vůči společenským strukturám, a to na bázi osobní zkušenosti. V rámci žánru autofikce často politická hodnota díla dosahuje svého maxima právě v rámci singulárního příběhu či prožitku. V literatuře Édouarda Louise

je však osobní rovina téměř vždy hybatelem univerzálních obrazů a mechanismů, které ale samotné dílo „neřeší“. Spíše odhaluje procesy změny, nápravy a posunu – se všemi selháními a repetitivy. Dochází tak k narušení narativní linie „cesty hrdiny“ a jako čtenáři se propadáme do hlubších vrstev motivací, kauzalit a násilí jako takového. Právě proto má pro mě Louisova literatura i výraznou jevištní hodnotu – konfrontuje nás s veřejným obrazem soukromé zkušenosti, s cílem poukázat na strukturální nátlak vyvíjený na jednotlivce, komunity i sociální třídy. Nejde však o předkládání morálních řešení, ale o nahlížení na diskrepance mezi deklarovanými hodnotami západní společnosti a jejich reálnou aplikací.

U autofikce poznáváme ostatní postavy jen skrze autorovy vzpomínky a domněnky o tom, proč jednají tak, jak jednají. Jak jsi k tomu přistoupil? Snažil ses postavy nějak „osvobodit“ z perspektivy Édouarda Louise, nebo jsi naopak ten filtr ještě víc zdůrazňoval?

Édouard Louis nám nikdy neposkytuje přímý náhled do vnitřních světů postav kolem sebe – možná to ani nejsou postavy v tradičním slova smyslu, ale spíše fragmenty vzpomínek na situace, které dostávají familiární označení jako „otec“ nebo „matka“. Je to vlastně přesná metoda – v rámci sdělné povahy jeho textů by vnitřní monology okolí byly nutné fabulací. Louis nám však předkládá hypotézy, osobní a často provokativní úvahy o motivacích jednání druhých – a právě tam se text stává dramaturgicky zajímavým. Při práci na inscenaci jsem přijal fakt, že neexistuje situace, nad níž by hlas autora neměl absolutní kontrolu. Reprezentace reality je plně v jeho rukou a postavy podléhají jeho uspořádání faktů i chronologie, která je – vzhledem k politickému záměru – nutně tendenční. Pokud ale přijmeme, že na jevišti pracujeme s postavami fiktivními, které stojí v implicitním napětí vůči svému „reálným“ předobrazům, vzniká zásadní narativní tření. Zároveň však ani tyto „reálné“ postavy nemají v jevištním tvaru plnohodnotnou trojrozměrnost – jakékoli domyšlení jejich vnitřního světa by směřovalo k didaktické fabulaci, tedy k určité formě nepravdy. Na jevišti tak zůstávají především interpreti – herci a herečky jako nositelé textového pole. Způsob, jakým si text přivlastňují, vytváří vrstvu autonomie, která je pro mě klíčová. Jejich vědomí fragmentarizuje postavy i vlastní pozice v konstrukci situací generuje určitý typ zcizující reflexe. Realita inscenace je tedy vědomě modelová. Zvolená forma umožňuje emancipaci interpretů od textu, situací od chronologie a témat od jednoznačné morální interpretace.

Chudoba, násilí, útěk nebo stud se v textech Édouarda Louise neobjevují jen jako jednotlivé události, ale spíše jako dlouhodobý stav, který formuje život postav i jejich možnosti. Jak jsi s tím pracoval, abys nezůstal jen u ilustrace prostředí, ale vytvořil skutečné drama?

Vyobrazování násilí je pro mě zásadní téma – zejména ve vztahu k jevišti. Myslím si, že násilí samo o sobě postrádá dramatický potenciál a že bychom měli striktně oddělovat násilí a konflikt. V literatuře Édouarda Louise však často nejde o jednorázovou dramatickou situaci, ale o násilí v repetici – o stav. A právě tento stav jako takový není dramatickou událostí, ale strukturou. Dramatický potenciál proto nevnímám v samotném násilí, ale v postoji vůči němu – v napětí mezi subjektivním vyobrazením strukturálního násilí a kolektivní reakcí na něj. Dialogy u Louise jsou často modelové až anekdotické. Nesměřují k rozuzlení situace mezi postavami, ale slouží jako prostředek k autorovu vlastnímu uvědomění. Stavět inscenaci na tradičních dramatických situacích by proto bylo nejen obtížné, ale i dramaturgicky neproduktivní. Dramatický potenciál se pro mě otevírá jinde – v konfrontaci: interpretů s textem, diváků s reprezentovaným násilím, autora s vlastní biografii. Právě zde se přibližujeme Louisovu chápání „těla“ jako důkazu – místu, kde se text a realita vzájemně ovlivňují.

Jak v této inscenaci pracuješ s kamerou a multimédií a jakou roli pro tebe mají ve vztahu k herecké akci? Využíváš kameru spíš k přiblížení a zobrazení intimních detailů, nebo k vytváření odstupu a odhalování konstruovaného obrazu?

Práce s kamerou na jevišti je dnes do značné míry standardizovaná – a často i vyprázdněná svým nadužíváním. Zejména tehdy, když slouží pouze jako estetický efekt bez dramaturgické funkce. Pokud však principy live cinema chápeme jako prostředek k otevření další roviny interpretace, její využití pro mě zůstává velmi inspirativní. V našem projektu je kamera umístěna na jeřábu na kolejnici, která přesně určuje její pohyb i perspektivu. Vytváří tak paradoxní situaci: předstírá intimitu a autenticitu, zatímco zároveň produkuje radikální zcizení. Rámuje obraz – doslova i významově – a tím konstruuje hierarchii mezi postavami a jejich vztahem k divákovi. Divadlo je vždy stylizované médium. Kamera tuto stylizaci zároveň zesiluje i narušuje. Filmový obraz má pro diváka auru autenticity, protože umožňuje přiblížení, ale zároveň vytváří ještě silnější „čtvrtou stěnu“. Neříká se náhodou, že film je zpřítomněná minulost, zatímco divadlo je pomíjívá přítomnost? Nebo tak podobně? Live cinema tuto tenzi materializuje – pokud je využívána vědomě jako médium rozporu. Stejně jako je adaptace v napětí s předlohou, musí být i napětí mezi obrazem na plátně a obrazem na jevišti. Jinak dochází pouze k redundanci.

OSOBNÍ PŘÍBĚH, KTERÝ SE DOTÝKÁ NÁS VŠECH

Jak být na jevišti pravdivý, když pracujeme s materiálem, jenž je sám o sobě konstrukcí? Jak pracovat s postavami, které nejsou klasickými charaktery, ale spíš fragmenty vzpomínek? A co se stane, když se vedle sebe postaví divadelní realita a filmový obraz, který působí „autentičtěji“? Režisér a autor adaptace Dávid Paška otevřeně popisuje, jak přemýšlí o převodu knih Édouarda Louise na jeviště. Nejde mu o věrnou adaptaci příběhu, ale o hledání způsobu, jak ukázat, že osobní zkušenost může odhalovat širší společenské problémy, například násilí, které není jen jednorázovou událostí, ale něčím, co se opakuje a stává se normou.

Text Dávda Pašky *Boje a proměny: Metoda* nabízí pohled do zákulisí vzniku inscenace *Jak se stát jiným*. Přečíst si jej můžete v časopise *Moderní divadlo*, číslo 5, 2025/2026.

TVŮRCI

DÁVID PAŠKA

Slovenský divadelní režisér, dramatik a spisovatel působící na mezinárodní scéně. Absolvoval divadelní režii na Max Reinhardt Seminar ve Vídni (mdw – Universität für Musik a darstellende Kunst Wien) a dlouhodobě pracuje v prostředí středoevropských i mezinárodních koprodukcí. Od ukončení studia se systematicky věnuje inscenování moderních, autorských i klasických dramatických děl na slovenských i zahraničních scénách. Jeho tvorba vzniká v mezinárodních koprodukcích a je realizována ve spolupráci se stálým uměleckým týmem – scénografem Julusem Leonem Seilerem a kostýmní výtvarnicí Marií-Lenou Poindl. V posledních letech realizoval inscenace *Endsiege//Dobytí* (Divadlo MALÁ SCÉNA Bratislava), mezinárodní koprodukcí *Negativy sněhu / Snow Negatives* (Lux, Wetzler a Vrba, Schulman), *Tatarka* (Slovenské národní divadlo), *1984* (Schauspielhaus Salzburg), *ODYSSEA* (Divadlo LUDUS), *NA.TU.RAL* (JKU Linz) a *Don Karlos* (Kasematten Wiener Neustadt / Wortwiege). Premiéry inscenací *Don Karlos* a *1984* zaznamenaly výrazný ohlas rakouské odborné kritiky i publika. Jeho inscenace byly uvedeny na významných evropských festivalech, mezi nimi Mezinárodní festival DIVADLO Plzeň, Divadelní svět Brno, Nové drama a FITS – Sibiu International Theatre Festival. V rámci svých inscenací připravuje dramaturgické texty a překlady divadelních her.

LENKA VEVERKOVÁ

V Městských divadlech pražských působí od roku 2025. Vystudovala DAMU, Katedru teorie a kritiky. Deset let působila jako slovesná dramaturgyně Českého rozhlasu, kde připravila například tituly *Přelet nad kukaččím hnízdem*, *Big Sur*, *Válka Roseových*, *Winton nebyl sám*, *Misery nesmí zemřít* a mnohé další. Je dramaturgyní podcastů *Lyžák*, *Odcizení a Hackerka* a autorkou rozhlasových dramaturgických knih *Spalovač mrtvol*, *Už zase skáču přes kaluže*, *Hlavní přelíčení* a *Pan Theodor Mundstock*. Napsala scénář

k novocirkusové inscenaci *Národní sbírka zlovyků* (režie Tomáš Dianiška) a divadelní adaptaci knihy Irvina Welshe *Noční můry s čápem marabu* (režie Tomáš Ráliš). Je spoluautorkou audioseriálu *Sněženky a gangsteři* (režie Tomáš Dianiška) a divadelních her *Noc zlomených nehtů* (režie Tomáš Dianiška) a *Příliš krátká telomera* (režie Jan Mikulášek). V Městských divadlech pražských dramaturgovala inscenace *Podivuhodný případ Benjamina Buttona*, *Farinelli a král a Zničit*.

JULIUS LEON SEILER

Vystudoval architekturu na Technické univerzitě ve Vídni. Během studií asistoval na scénografii v Burgtheatru ve Vídni, kde se podílel na inscenacích mimo jiné Aleksandara Deniče (režie Frank Castorf) a Wolfganga Menardiho (režie Thorleifur Örn Arnarsson). Od roku 2021 úzce spolupracuje s režisérem Dávidem Paškou a kostýmní výtvarnicí Marií-Lenou Poindl na inscenacích v Rakousku, na Slovensku, v Rumunsku a ve Francii. Od roku 2021 také studuje scénografii na Akademii výtvarných umění ve Vídni u profesorky Niny von Mechow. V rámci tohoto programu navrhl se svými spolužáky novou scénografii pro P14 v berlínském Volksbühne. Pracoval také pro výtvarnou umělkyni Jorinde Voigt a spolupracoval s různými kolektivy. Jeho scénografie pro inscenaci *Tatarka* v Národním divadle v Bratislavě byla nominována na cenu DOSKY 2025 za Nejlepší scénografii sezony.

MARIA-LENA POINDL

Narodila se ve Vídni, navštěvovala módní školu v Mödlingu a studovala srovnávací literaturu na Vídeňské univerzitě. Několik let působila jako kostýmní asistentka ve vídeňském Burgtheater a podílela se na inscenacích umělců jako Frank Castorf, Barbara Frey, Simon Stone a mnoho dalších. Od roku 2022 pracuje jako nezávislá kostýmní výtvarnice a vytváří kostýmy mimo jiné pro Herberta Fritsche a Dávda Pašku. Její práce lze zhlédnout v divadlech, jako jsou Teatr Opole, Slovenské národní divadlo či Burgtheater.

JAN ŠIKL

Skladatel, aranžér a multiinstrumentalista Jan Šikl se skladbě začal věnovat na Konzervatoři Jaroslava Ježka a studia dokončil u Otomara Kvěcha na Pražské konzervatoři. Jeho tvorba

je rozkročena mezi několik žánrů, od klasické hudby přes jazz, world music a tradiční lidovou hudbu až po scénickou a filmovou tvorbu. Jeho kompozice interpretovali například Orchestr Berg či Jihočeská filharmonie, Epoque Quartet, aranžoval pro soubory FOK, Unique orchestra a další. Jako aranžér a dirigent je součástí projektu Floex Ensemble. Jádrem jeho práce však tvoří scénická tvorba. Za více než deset let vytvořil hudbu pro významné divadelní a taneční soubory, mezi nimi Laterna Magika, Spitfire Company, Dekkadancers, 420People, Losers Cirque Company, Jihočeské divadlo, Klicperovo divadlo. Své scénické kompozice shrnul na dvou albech *Musica Teatrale Ia Musica Teatrale II*, která obsahují pečlivě reeditované a remasterované skladby z jeho divadelních projektů. Vedle divadelní tvorby se jeho hudba objevila v mnoha rozhlasových hrách, audioknihách a dokumentárních filmech. Jako bubeník působí v progresivně jazzové kapele Zabelov Group a ve world music projektu Korjen.

HERCI

TOMÁŠ DALECKÝ

V Městských divadlech pražských je od roku 2024. Absolvoval Katedru činoherního divadla DAMU. Ještě jako student gymnázia působil v Městském divadle Brno, kde si zahrál v inscenacích *Zamilovaný Shakespeare*, *Bítlis*, *Ostrov pokladů*, *Donaha!*, *Romeo a Julie* ad. V Divadle DISK účinkoval např. v inscenacích *Perplex*, *Žebrácká opera aneb Kauza vyližmetr* nebo *U Hitlerů v kuchyni*, hlavní roli měl v inscenaci *Sestra* podle románu Jáchyma Topola. Diváci jej mohou znát ze seriálů *Osada* a *TBH* nebo z filmů *Smečka*, *Střídávka*, *Uzly a pomeranče*. Je členem kapely Panracek. Skládá hudbu k divadelním inscenacím, např. *Perplex* a *Chladné dítě* (DISK), *Den opričníka* (Divadlo DPM), *Pan Polštář* (MDP), *Vyhubyt* (Klicperovo divadlo). V Městských divadlech pražských hraje např. v inscenacích *Pan Polštář*, *Orlando*, *Podivuhodný případ Benjamína Buttona*, *Ofélie OnlyFans* a *The Black Rider*.

PETR JENIŠTA

Po studiu Pražské konzervatoře působil postupně v divadlech F. X. Šaldy v Liberci, hradeckém Klicperově divadle, Divadle Husa na provázku, HaDivadle a v Národním divadle Brno. V letech 2013–2019 byl členem uměleckého souboru Divadla Na zábradlí. Momentálně působí na volné noze a hostuje v pražských i mimopražských divadlech. Vidět ho můžete například v inscenacích *Požitkáři*, *Mýcení* (Divadlo Na zábradlí), *Istanbulská úmluva* (A studio Rubín), *U Hitlerů v kuchyni* (Divadlo Metro), *Ibsen/Přizraky* (Divadelní spolek JEDL) či *West Side Story* (Divadlo F. X. Šaldy). Účinkuje v řadě televizních filmů a seriálů a věnuje se například i načítání audioknih.

EVA SALZMANNOVÁ

V Městských divadlech pražských působí od roku 2018. Po absolutoriu herectví na DAMU se jejím prvním působištěm stalo Divadlo Na okraji (dnes A studio Rubín), kde si zahrála například *Julii v Romeovi a Julii*, *Markétku ve Faustovi* nebo *Varvaru ve Víšňovém sadu*. V sezoně 1990/1991 působila v Činohře Národního divadla, v sezoně 1991/1992 ve smíchovském Divadle Labyrint, v letech 1992–1994 v Divadle Na zábradlí a hostovala v Divadle na Vinohradech. V roce 1994 se vrátila na scénu Národního divadla, kde hrála až do roku 2018, kdy přijala nabídku do angažmá v MDP. Je docentkou herectví na DAMU, kde vyučuje tento obor už od roku 1996. Často spolupracuje s nezávislou divadelní scénou. Za monodrama *Jasno lepo podstín zhyna*, uváděné v režii Viktorie Čermákové v pražské MeetFactory, byla nominována na Cenu Thálie 2017. Za herecký výkon v inscenaci *Andělé v Americe* byla v roce 2019 nominována na Cenu Divadelních novin. V MDP aktuálně účinkuje například v inscenacích *Hamlet* a *Bílá nemoc* v režii Michala Dočekala a v inscenacích režiséra Mariána Amslera *Geniální přítelkyně*, *Orlando* a *Nebesa*.

IVANA UHLÍŘOVÁ

V Městských divadlech pražských je od roku 2020. Vystudovala ostravskou Janáčkovu konzervatoř a ještě za studia hostovala v Divadle Petra Bezruče. Po absolutoriu byla dvě sezony v angažmá Městského divadla Karlovy Vary. Následovalo několik let hostování v Huse na provázku, v Divadle v Řeznické či A studiu Rubín, které ukončilo angažmá v divadle Komédie, kde v letech 2004–2012 ztvárnila téměř tři desítky rolí. Během tohoto období hostovala na dalších scénách, jakými byly MeetFactory, Švandovo divadlo, Divadlo na Vinohradech, Divadlo NoD nebo Divadlo Bolka Polívky. Po ukončení angažmá v divadle Komédie spolupracovala s Divadlem na Vinohradech, Studiem Hrdinů a Činoherním klubem a účastnila se zahraničních divadelních projektů v Rakousku (Mozarteum Salzburg, Wiener Festwochen), Německu (Kammerspiele München, Bremen Theater, Theater unter dem Dach), Švýcarsku (Schauspielhaus Zürich) a na Slovensku (divadlo Aréna). Stále častěji se věnuje i režii a autorským projektům. Hrála v řadě oceňovaných českých filmů a pravidelně spolupracuje i s rozhlasem. Za svou hereckou práci získala i několik mezinárodních cen. Na jevištích Městských divadel pražských má výrazné role např. v inscenacích *Hamlet* či *Nana* a *Zabiják* v režii Michala Dočekala.

TOMÁŠ WEISSER

V Městských divadlech pražských působí od roku 2021. V roce 2021 dokončil studium činoherního herectví na pražské DAMU, kde absolvoval např. v roli Prospera v Shakespearově *Bouři*. Během studia hrál také ve dvou inscenacích generačního divadelního souboru Distheatranz. V Městských divadlech pražských hraje např. v inscenacích *Hamlet* či *Doktorka z domu Trubačů* v režii Michala Dočekala, *Geniální přítelkyně*, *Nebesa* či *Farinelli a král* režiséra Mariána Amslera nebo *Vánoce u Čapků* aneb *Jak Karel a Olinka vařili dort cukroví* v režii Jiřího Jelínka.

KAMERAMANI

DOMINIK LUKÁCS ŽIŽKA

Absolvoval magisterské studium v Ateliéru interaktivních médií na Fakultě umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Studoval také v Experimental Studio Volta v oboru instalace/performance/video/audio v Belgii. Věnuje se převážně kameře, video postprodukcí a projekci, ale pracuje také s hudbou, zvukem a instalací. Je členem skupiny Temporary Collective tanečnice Terezy Ondrové a režisérky Petry Tejnorové, podílel se na mnoha jejích projektech, např. *Nevína* (2014), *Nick* (2015), *Putinovi agenti* (2019), *Sme krajina* (2023) a na dokumentárním filmu *Haló? Je tam někdo?* (2017) ve spolupráci s Markem Bartošem. Spolupracoval například s Kamilou Polívkovou, Danielou Špinar, Kashou Jandáčkovou, Ivanem Burajem, Janem Mikuláškem, Mariánem Amslerem, Michale Hábo ad. V Činohře Národního divadla se podílel např. na inscenacích *Noční sezóna* (2017), *Proslov k národu* (2019), *Kosmos* (2019), *Stát jsem já!* (2020), *Stavovské národu!* (2022), *Cherry Man* (2023) a *Mefisto* (2024).

LUDVÍK OTEVŘEL

Kameru studoval na FMK UTB ve Zlíně a posléze na pražské FAMU. V současnosti se věnuje především dokumentární tvorbě. Jeho celovečerním debutem byl film Marie-Magdaleny Kochové *Ta druhá*.

ÉDOUARD LOUIS, DÁVID PAŠKA
JAK SE STÁT JINÝM

PREMIÉRA 16. 5. 2026 V DIVADLE KOMEDIE

JEDENÁCTÁ PREMIÉRA SEZONY 2025/26.

PROGRAM K INSCENACI VYDÁVAJÍ MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ.

ŘEDITEL DANIEL PŘIBYL.

UMĚLECKÝ ŠÉF MARIÁN AMSLER.

ZŘIZOVATELEM JE MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

PROGRAM PŘIPRAVILA LENKA VEVERKOVÁ.

GRAFICKÁ ÚPRAVA LES KANCŮ.

*Nositel autorských práv k literární předloze a k jejímu překladu zastupuje
DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s., Krátkého 143/1, Praha 9.*

JAK SE STÁT JINÝM

Copyright © 2021, Édouard Louis

Všechna práva vyhrazena

BOJE A PROMĚNY JEDNÉ ŽENY

Copyright © 2021, Édouard Louis

Poprvé vydáno ve Francii nakladatelstvím ÉDITIONS DU SEUIL, duben 2021

MONIQUE NA ÚTĚKU

Copyright © Édouard Louis, duben 2024

Všechna práva vyhrazena

PATŘÍ TAKY MNĚ.

MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ
KOMEDIE
POKOIKOABC

PRAHA
PRAGUE
PRAHA
PRAHA

LDNX
www.ldnx.cz